

CIÈNCIES SOCIALS 3r EDUCACIÓ PRIMÀRIA

1. Adequació i seqüenciació dels objectius generals de les àrees.

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES						
	Comunicació lingüística	Competències matemàtiques i competències en ciències i tecnologia	Competències personals	Competències socials i cíviques	Competències culturals	Aprenentatge	Sentit d'iniciativa i emprenedor
1. Conèixer les característiques socials i culturals i entendre'n l'organització i el funcionament.		X				X	
2. Participar activament en activitats de grup, desenvolupant habilitats socials que condueixin a adoptar un comportament responsable, constructiu, solidari i dialogant, respectant els principis bàsics del funcionament democràtic.		X				X	X
3. Prendre consciència de la pertinença a grups socials i culturals amb característiques pròpies i valorar l'enriquiment que suposen les diverses		X		X		X	

cultures que integren el món sobre la base d'uns valors compartits i la necessitat de respecte pel docent, pels companys i pels drets humans.							
4. Aprendre a respectar la diversitat cultural de la societat actual i valorar l'enriquiment que suposa el contacte entre diverses cultures i la possibilitat de conviure amb companys d'origen divers.		X				X	
5. Ser crítics amb la intervenció humana en el medi, aprendre de quina manera la vida humana afecta l'entorn i adquirir hàbits i actituds de defensa i recuperació del medi ambient, així com del patrimoni cultural.		X				X	
6. Apreciar les diferències en el medi social i cultural que es produeixen amb el pas del temps i aplicar-les a l'estudi de la història.		X	X	X		X	
7. Representar i interpretar fets i conceptes del medi social i cultural mitjançant codis numèrics, gràfics, cartogràfics i d'altres.		X	X			X	
8. Identificar, plantejar-se i resoldre interrogants i qüestions relacionats amb elements significatius de l'entorn, utilitzant estratègies de recerca i tractament de la informació, formulació i comprovació de conjetures, exploració de solucions alternatives i reflexió sobre el propi procés d'aprenentatge, utilitzant també les competències comunicatives pròpies de l'àrea (descripció, explicació, justificació, interpretació i argumentació).	X	X				X	
9. Utilitzar la lectura i les tecnologies de la informació i la comunicació per obtenir informació i com a instrument per aprendre i compartir coneixements. Descobrir les possibilitats que ens ofereixen les tecnologies de la informació i la comunicació i aplicar-les habitualment a l'aula.		X		X		X	X

11. Participar en l'elaboració i l'avaluació de treballs d'investigació relacionats amb aspectes rellevants de l'entorn social i cultural, amb la conservació del medi i del patrimoni i amb les accions solidàries tant individualment com en grup.	X	X	X	X		X	X
12. Adquirir hàbits de feina diària i apreciar l'esforç com a qualitat necessària per assolir els objectius proposats en qualsevol tasca.						X	X

2. Seqüenciació dels continguts.

Bloc 1. Continguts comuns.

- Iniciació al coneixement científic i com s'aplica en les ciències socials.
- Recollida d'informació del tema que s'ha de tractar, fent servir diferent fonts (directes i indirectes).
- Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació per cercar i seleccionar informació, simular processos i presentar conclusions.
- Desenvolupament d'estratègies per organitzar, memoritzar i recuperar la informació obtinguda mitjançant diferents mètodes i fonts.
- Utilització i lectura de diferents llenguatges textuals i gràfics. Tècniques de treball individual.
- Utilització i lectura de diferents llenguatges textuals i gràfics.
- Estratègies per desenvolupar la responsabilitat, la capacitat d'esforç i la constància en l'estudi.
- Foment de tècniques d'animació a la lectura de textos de divulgació de les ciències socials (de caràcter social, geogràfic i històric).
- Utilització de tècniques per potenciar la cohesió del grup i treball cooperatiu. Ús correcte de diversos materials amb els quals es treballa.
- Planificació i gestió de projectes amb el fi d'aconseguir objectius. Iniciativa emprenedora.
- Estratègies per resoldre conflictes, utilització de les normes de convivència i valoració de la convivència pacífica i tolerant.

Bloc 2. El món que ens envolta.

2.1. La Terra i la seva representació.

- La Terra, un planeta del sistema solar.
- Els moviments de la Terra.
- Els moviments de la Lluna.
- El globus terraquí.
- El mapa.

- El mapamundi.
- El plànol.
- Altres formes d'orientar-nos.

2.2. L'atmosfera i l'aigua.

- L'atmosfera.
- Els factors climàtics.
- Els mapes del temps.
- Les zones climàtiques del planeta.
- Els climes d'Espanya.
- Els estats de l'aigua.
- El cicle de l'aigua.
- Les aigües subterrànies i les aigües superficials.
- Els rius: elements i característiques.
- Els rius d'Espanya.
- Les aigües d'Europa.

2.3. El paisatge.

- Les roques i els minerals.
- Els paisatges.
- Els paisatges d'interior.
- Els paisatges de costa.
- El relleu d'Espanya: l'interior.
- El relleu d'Espanya: la costa i les illes.
- El relleu de les Illes Balears.
- Els paisatges d'Europa.
- Conservació del paisatge.

Bloc 3. Viure en societat.

3.1. La població.

- La població.
- Distribució de la població.
- Canvis en la població.
- La població d'Europa.
- La població de les Illes Balears.
- L'organització d'Espanya.
- La Unió Europea.

3.2. Les feines.

- Els productes naturals i els productes elaborats.
- Les feines al camp.
- Les feines a la mar.
- Les feines a l'interior de la terra.
- Les feines a tallers i fàbriques.

- Les feines en el transport i en el comerç.
- Les feines en el turisme.
- L'activitat econòmica. Les empreses.
- Les feines a les Illes Balears.
- Educació financera.

Bloc 4. Les empremtes del temps.

- El pas del temps i la història.
- Les fonts històriques.
- Els museus i els monuments.
- Les edats de la història.
- La prehistòria i l'edat antiga.
- L'edat mitjana i l'edat moderna.
- L'edat contemporània.
- La història de les Illes Balears.
- La línia del temps.

3. Metodologia.

Per desenvolupar aquesta àrea els alumnes han d'aprendre a treballar individualment i en grup, a investigar, etc. És per això que hem d'emprar totes les tècniques necessàries perquè tots els alumnes puguin assolir els objectius.

Els docents ens convertirem en guies, conduint el procés d'aprenentatge dels alumnes obligant-los a plantejar-se preguntes, a qüestionar per què passen les coses, i ajudant-los a trobar respostes. Ensenyarem els alumnes on trobar la informació que necessiten i, encara més important, a ser crítics amb aquesta informació.

Un dels objectius principals de l'àrea és el treball en equip. Mitjançant la col·laboració amb els companys, l'alumne ha d'adquirir conceptes tan importants com l'esforç, la responsabilitat, la iniciativa personal, el respecte per les opinions dels altres, la defensa de les conviccions pròpies, el desenvolupament d'un esperit crític, conceptes molt necessaris perquè posteriorment els alumnes es desenvolupin fora de l'escola.

Els alumnes sortiran de l'aula i coneixeran de primera mà la realitat històrica, cultural i social de la nostra comunitat autònoma. Exploraran i observaran l'entorn i mitjançant altres fonts, com les bibliogràfiques i les tecnologies de la informació i la comunicació, estudiaran les realitats més llunyanes. Serà clau en aquest estudi l'ús de diverses tècniques, com registrar dades, representar-les, fer esquemes i resums. També les sortides culturals, les excursions, les visites a museus i empreses formaran part de les programacions.

4. Distribució espai-temps.

Es du a terme a l'aula ordinària amb possibilitats de modificacions si escau.

Tercer: dilluns i dimecres de 11.45-12.30h.

5. Activitats d'ampliació i de reforç.

Es faran activitats d'ampliació i reforç sempre que sigui necessari per reforçar els continguts donats a l'àrea curricular. A més, es reforçarà la comunicació oral i el treball en equip.

6. Criteris d'avaluació i de qualificació.

Bloc 1. Continguts comuns.

- Obtenir informació concreta i rellevant sobre fets o fenòmens prèviament delimitats, utilitzant diferents fonts (directes i indirectes).

- Utilitzar les Tecnologies de la informació i la Comunicació per obtenir informació aprendre i expressar continguts sobre Ciències Socials.

- Desenvolupar la responsabilitat, la capacitat d'esforç i la constància en l'estudi.

- Fer treballs i presentacions a nivell individual i grupal que suposin la recerca, selecció i organització de textos de caràcter social, geogràfic o històric, i mostrar habilitat per treballar tant individualment com de manera col·laborativa dins d'un equip.

- Valorar el treball en grup, i mostrar actituds de cooperació i participació responsable, acceptar les diferències amb respecte i tolerància cap a les idees i aportacions alienes en els diàlegs i debats.

- Respectar la varietat dels diferents grups humans i valorar la importància d'una convivència pacífica i tolerant entre tots sobre la base dels valors democràtics i els drets humans universalment compartits.

- Participar d'una manera eficaç i constructiva en la vida social creant estratègies per resoldre conflictes.

- Valorar la cooperació i el diàleg com una manera d'evitar i resoldre conflictes, i fomentar els valors democràtics.

- Desenvolupar la creativitat i l'esperit emprenedor, i augmentar les capacitats per aprofitar la informació, les idees i presentar conclusions innovadores.

- Desenvolupar actituds de cooperació i de treball en equip, i l'hàbit d'assumir nous rols en una societat en canvi continu.

Bloc 2. El món que ens envolta.

2.1. La Terra i la seva representació:

- Explicar com és l'univers i quins són els seus elements principals.

- Descriure les característiques més importants del sistema solar.

- Ubicar al planeta Terra en el sistema solar.

- Explicar els moviments de la Terra i les seves conseqüències.

- Conèixer les diferents parts que componen la Terra.

- Explicar característiques de la Lluna i dels moviments que realitza, identificant les fases lunars i les seves conseqüències.

- Conèixer les diferents capes de la Terra, la seva composició i la seva importància per als éssers vius.
- Adquirir una idea bàsica del que és un plànol i dels elements que sol contenir.
- Adquirir la idea de mapa i conèixer els seus diversos elements, identificant símbols convencionals i interpretant llegendes de diferents tipus de mapes.
- Conèixer els diferents tipus de mapes i la seva funció: mapes físics, polítics i temàtics.
- Identificar i reconèixer els punts cardinals, orientant-se per la posició del Sol.
- Definir i utilitzar el planisferi i el globus terraqüi
- Localitzar l'estrella polar com a manera d'orientar-se en la nit.
- Conèixer el funcionament i el maneig de la brúixola.
- Conèixer i distingir la vegetació dels vessants muntanyosos per orientar-se a l'espai natural.
- Valorar la importància del plànol i del mapa en les diferents activitats quotidianes i professions.
- Orientar-se a les Illes Balears.

2.2.L'atmosfera i l'aigua:

- Identificar els gasos que formen l'aire, i explicar algunes característiques de cada un.
- Identificar les parts de l'atmosfera i com aquesta varia segons l'altura.
- Conèixer la importància de l'atmosfera i la necessitat de protegir-la.
- Identificar i anomenar fenòmens atmosfèrics, descriure les causes que produeixen la formació dels nívols i les precipitacions.
- Valorar la importància de la meteorologia com a eina de predicció del temps.
- Descriure les formes en què es troba l'aigua en la naturalesa i els paisatges que formen.
- Conèixer la importància de la hidrosfera i la necessitat de protegir-la.
- Identificar algunes característiques bàsiques de les diferents zones climàtiques de la Terra i localitzar-les en un mapamundi.
- Reconèixer els diferents tipus de clima d'Espanya i les illes Balears.
- Conèixer la hidrografia. Els elements i les característiques dels rius.
- Conèixer la hidrografia d'Espanya. Els rius dels diferents vessants i la hidrografia de les Balears.
- Conèixer el cicle de l'aigua a la Terra, el seu moviment continu i els canvis naturals que experimenta.
- Valorar la importància de l'aire i de l'aigua, i desenvolupar estratègies per

reduir o evitar la seva contaminació i per estalviar aigua.

2.3. El paisatge:

- Explicar què és un paisatge, els elements més representatius del medi físic i les seves característiques.
- Identificar el paisatge i el paisatge humanitzat, i comparar-los.
- Identificar, definir i diferenciar les formes típiques del relleu del paisatge de muntanya.
- Identificar, definir i diferenciar les formes típiques del relleu del paisatge de plana.
- Identificar, definir i diferenciar les formes típiques del relleu del paisatge de costa.
- Saber i identificar les principals característiques i unitats de relleu de l'interior de la Península.
- Saber i identificar les principals característiques i unitats de relleu de la costa i els arxipèlags espanyols.
- Explicar què és un espai protegit i valorar la necessitat de l'existència d'aquests espais.
- Reconèixer i valorar la importància de cuidar i respectar el paisatge i la naturalesa per a les generacions futures.

Bloc 3. Viure en societat.

3.1. La població i la seva organització:

- Definir conceptes poblacionals que s'utilitzen per a l'estudi de la població.
- Conèixer la suma total de la població espanyola, el seu creixement natural i el seu creixement real i la seva distribució.
- Conèixer la suma total de la població europea, el seu creixement natural i el seu creixement real i les seves característiques principals.
- Reconèixer les característiques generals de la població de les Illes Balears.
- Respectar la diversitat humana i cultural de la població espanyola i europea.
- Definir com és la composició i organització territorial d'Espanya.
- Explicar la importància de la Constitució per al funcionament de l'Estat espanyol.
- Identificar la monarquia parlamentària com a forma d'organització política d'Espanya i reconèixer la figura del rei i les seves funcions.
- Comprendre la divisió de poders de l'Estat i les institucions que se n'encarreguen, i les atribucions recollides a la Constitució per a cada un.

- Conèixer les institucions de govern dels municipis, de les províncies i de les comunitats autònomes i les seves atribucions.

- Explicar què és la Unió Europea, quins són els seus objectius i els avantatges que té pertànyer a la Unió.

3.2. Les feines:

- Definir i identificar la funció de l'agricultura, els seus tipus i alguns productes agrícoles.

- Descriure les tasques agrícoles que els agricultors han de realitzar fins a l'obtenció de la collita i les eines que han d'utilitzar.

- Definir i identificar la funció de la ramaderia i els tipus de bestiar.

- Descriure les tasques que els ramaders han de realitzar en la cura i aprofitament del bestiar.

- Definir i identificar la pesca, els tipus de pesca i alguns productes pesquers.

- Descriure les tasques que els pescadors han de dur a terme en la seva feina.

- Definir i identificar la mineria, els tipus de mines, els tipus de productes miners i descriure les tasques dels miners.

- Investigar sobre les feines i les seves professions relacionades que es realitzen en el camp i a la mar i elaborar-ne fitxes.

- Explicar què són els productes naturals i anomenar els diferents tipus de productes naturals.

- Explicar què són els productes elaborats i anomenar diferents tipus de productes elaborats.

- Definir artesanía i conèixer el lloc on es realitza i les persones que la duen a terme.

- Conèixer diferents tipus d'artesania i els productes.

- Definir indústria i el lloc on es realitza.

- Conèixer diferents tipus d'indústries i els productes que s'hi elaboren.

- Valorar la feina artesana i la feina industrial.

- Definir mitjans de transport i conèixer els seus tipus.

- Definir el comerç i conèixer els seus tipus.

- Definir el turisme i conèixer els seus tipus.

- Conèixer les activitats més destacades de les Balears relacionades amb els sectors econòmics.

- Reconèixer conceptes relacionats amb l'educació financera.

- Reconèixer el concepte de producció i diferents tipus d'empresa.

Bloc 4. Les empremtes del temps.

- Explicar i definir què és la història.
- Identificar les unitats de mesura del temps per iniciar-se en la localització i ordenació de fets històrics.
- Definir font històrica i nomenar i identificar diferents tipus de fonts històriques.
- Explicar les característiques de cada temps històric i alguns esdeveniments que han determinat canvis fonamentals en la direcció de la història.
- Conèixer la prehistòria i les seves principals etapes.
- Conèixer l'edat antiga i els seus principals fets i característiques.
- Conèixer l'edat mitjana i els seus principals fets i característiques.
- Conèixer l'edat moderna i els seus fets i característiques més importants.
- Conèixer l'edat contemporània i les seves etapes i característiques més importants.
- Desenvolupar la curiositat per conèixer les formes de vida humana en el passat i valorar la importància de les restes per al coneixement i estudi de la història i com a patrimoni cultural que s'ha de cuidar i llegar.

6.1. Procediments d'avaluació i criteris de qualificació.Instruments d'avaluació

- Observació: avaluarem la implicació de l'alumnat en el treball en equip, expressió oral i escrita, les actituds personals i els coneixements, habilitats i destreses relacionades amb l'àrea.
- Proves escrites o orals, informes, treballs o dossiers, quadern de l'alumnat, presentacions, seguiment...
- Autoavaluació afavorirem l'aprenentatge des de la reflexió i valoració de l'alumnat sobre les seves pròpies dificultats i fortaleses, sobre la participació dels companys i companyes en les activitats de tipus col·laboratiu i des de la col·laboració amb el professorat en la regulació del procés d'ensenyament aprenentatge.

Temporalització

S'utilitzaran diferents tipus d'avaluació:

- Avaluació inicial: proves ens donarà el punt de partida per plantejar els objectius que s'han d'aconseguir.
- Avaluació contínua/sumativa: observació directa, registre d'activitats, esforç i interès, ordre i netedat en la presentació de les tasques, actitud crítica...

Al final de cada trimestre es fa una sessió d'avaluació on intervenen tots els docents que treballen amb el grup. En aquestes sessions es parla individualment del procés de cada infant i es fa una reflexió sobre la pròpia tasca docent, la qual cosa permet al professorat reajustar les actuacions diàries.

Es redacta una acta que recull els temes tractats i els acords presos.

- Avaluació final: valoració general de totes les avaluacions i el progrés de

l'alumne.

Serà global i ens permetrà conèixer el desenvolupament de les competències partint de situacions o problemes en què hagin d'aplicar els coneixements apresos per donar-hi resposta.

Adaptarem l'avaluació tenint en compte les necessitats individuals dels alumnes.

Criteris de qualificació

- Proves escrites i orals 50 %
- Feina diària (a casa i/o a classe) 30 %
- Actitud i comportament 20 %

6.2. Estàndards d'aprenentatge avaluable.

Bloc 1. Continguts comuns.

- Cerca, selecciona i organitza informació concreta i rellevant, l'analitza, obté conclusions, reflexiona sobre el procés seguit i ho comunica oralment i/o per escrit.

- Utilitza la Tecnologies de la informació i la Comunicació (Internet, blogs, xarxes socials...) per elaborar treballs amb la terminologia adequada als temes tractats.

- Analitza informacions relacionades amb l'àrea i maneja imatges, taules, gràfics, esquemes, resums i les Tecnologies de la informació i la Comunicació.

- Fa les tasques encomanades i presenta els treballs de manera ordenada, clara i neta.

- Utilitza amb rigor i precisió el vocabulari adquirit per elaborar treballs amb la terminologia adequada als temes tractats.

- Exposa oralment, de forma clara i ordenada, continguts relacionats amb l'àrea, que manifestin la comprensió de textos orals i escrits.

- Realitza treballs i presentacions a nivell individual i grupal que suposen la recerca, selecció i organització de textos de caràcter geogràfic, social i històric.

- Utilitza estratègies per realitzar treballs de forma individual i en equip, i mostra habilitats per a la resolució pacífica de conflictes.

- Participa en activitats de grup amb un comportament responsable, constructiu i solidari i respecta els principis bàsics del funcionament democràtic.

- Valora la importància d'una convivència pacífica i tolerant entre els diferents grups humans sobre la base dels valors democràtics i els drets humans universalment compartits.

- Participa d'una manera eficaç i constructiva en la vida social i crea estratègies per resoldre conflictes.

- Identifica i utilitza els codis de conducta i els usos generalment acceptats en les diferents societats i entorns (escola, família, barri etc.).

- Valora la cooperació i el diàleg com a manera d'evitar i resoldre conflictes i

fomenta els valors democràtics.

- Mostra actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès, creativitat en l'aprenentatge i esperit emprenedor que el fan actiu davant de les circumstàncies que l'envolten.

- Manifesta autonomia en la planificació i execució d'accions i tasques i té iniciativa a la presa de decisions.

- Desenvolupa actituds de cooperació i de treball en equip, valora les idees alienes i reacciona amb intuïció, obertura i flexibilitat davant d'aquestes.

- Planifica treballs en grup, coordina equips, pren decisions i accepta responsabilitats.

Bloc 2. El món que ens envolta.

1. La Terra i la seva representació:

- Explica com és l'univers i quins són els seus principals elements, estels, galàxies, planetes i satèl·lits .

- Descriu el sistema solar, identifica el Sol com el centre del sistema solar i localitza els planetes.

- Descriu la forma i algunes característiques de la Terra vista des de l'espai.

- Defineix els moviments de translació i de rotació de la Terra.

- Explica les estacions i explica el dia i la nit.

- Coneix les diferents parts que componen la Terra i distingeix les tres parts principals del seu interior.

- Defineix la translació de la Lluna i identifica i anomena les fases lunars.

- Coneix les diferents capes de la Terra i la seva composició i valora la importància que té per a la vida a la Terra.

- Defineix plànol i n'associa de senzills amb els objectes reals que s'hi representen i sap emprar-lo per orientar-se.

- Defineix mapa i coneix els diversos elements que el componen: marques, signes convencionals, llegenda, escala i toponímia.

- Diferencia i interpreta diferents tipus de mapes i la seva funció, com els mapes físics, polítics, del temps, els econòmics i els històrics.

- Identifica i reconeix els punts cardinals, associar l'est i l'oest amb les corresponents posicions del Sol al cel, localitzant el nord i el sud.

- Defineix i utilitza el planisferi i el globus terraquí.

- Localitza l'estrella polar com a manera d'orientar-se en la nit.

- Coneix el funcionament i el maneig de la brúixola.

- Coneix i distingeix la vegetació dels vessants muntanyosos per ajudar a orientar-se a l'espai natural.

- Valora la importància del plànol i del mapa en les diferents activitats quotidianes i professions.

2. L'atmosfera i l'aigua:

- Explica la composició bàsica de l'aire i identifica els gasos que el formen i algunes característiques de cada un.
- Coneix com l'atmosfera varia amb l'altura i descriu fets i característiques de les zones que s'hi troben.
- Coneix la necessitat de protegir l'atmosfera de la contaminació.
- Identifica i anomena fenòmens atmosfèrics.
- Descriu les causes que produeixen la formació de nívols i les precipitacions.
- Coneix l'important valor de la meteorologia com a eina de predicció del temps.
- Defineix hidrosfera i identifica i anomena acumulacions i cursos d'aigua.
- Coneix la necessitat de protegir la hidrosfera de la contaminació.
- Identifica algunes característiques bàsiques de les diferents zones climàtiques de la Terra.
- Descriu, coneix i localitza les tres grans zones climàtiques de la Terra.
- Descriu les característiques del clima oceànic, continental, mediterrani, de muntanya i subtropical. Reconeix temperatures i precipitacions i per on es distribueixen.
- Defineix què és hidrografia.
- Reconeix els principals elements i característiques dels rius.
- Identifica els rius que desemboquen a l'Atlàntic, a la mar Cantàbrica i a la Mediterrània.
- Reconeix la hidrografia de les illes.
- Descriu ordenadament les fases en què es produeix el cicle de l'aigua.
- Elabora un esquema amb les possibles causes de la contaminació atmosfèrica i la contaminació de les aigües.
- Respecta el medi ambient i coneix i assumeix pautes per reduir la contaminació.

3. El paisatge:

- Identifica els elements del paisatge en la realitat i en imatges.
- Classifica paisatges de l'entorn aplicant diferents criteris.
- Coneix les causes naturals i les causes humanes que produeixen o provoquen els canvis al paisatge.
- Identifica, defineix i diferencia muntanya o puig, serra, serralada, vall, tossal o turó.
- Identifica, defineix i diferencia plana, altiplà, depressió, plana fèrtil, erm.
- Distingeix entre costa alta i costa baixa.

- Identifica, defineix i diferencia golf, badia, cala, cap, península, istme, illa, arxipèlag.
- Coneix i identifica les principals característiques i unitats del relleu: la Meseta, els sistemes muntanyosos, les depressions exteriors a la Meseta.
- Coneix i identifica les principals característiques i unitats de relleu de la costa de la Península.
- Coneix i identifica les principals característiques i unitats del relleu de les Illes Canàries.
- Coneix i identifica les principals característiques i unitats del relleu de les illes Balears.
- Explica què és un espai protegit i valora la necessitat de l'existència d'aquests espais per a la seva protecció.
- Identifica accions humanes que deteriorenen els paisatges.
- Valora la importància de contribuir a cura del paisatge i de la naturalesa i els respecta.

Bloc 3. Viure en societat.

3.1. La població i la seva organització:

- Defineix natalitat i mortalitat, creixement natural i creixement real.
- Coneix la suma total de la població espanyola, el seu creixement natural i el seu creixement real.
- Describeix la distribució geogràfica de la població espanyola.
- Coneix els moviments migratoris i immigratoris d'Espanya.
- Classifica la població espanyola en relació amb el treball, distingint entre població activa i població no activa.
- Coneix la suma total de la població europea, la seva distribució i característiques generals.
- Assenyala en un mapa d'Europa les zones més densament poblades.
- Coneix el creixement i la densitat de població de les Illes Balears.
- Reconeix la distribució de la població a les Illes Balears.
- Defineix l'organització del territori espanyol.
- Describeix la formació dels municipis.
- Describeix i identifica les províncies i les comunitats autònomes.
- Identifica els principis democràtics més importants establerts a la Constitució.
- Coneix la figura del rei com a cap de l'Estat i el seu paper representatiu d'Espanya i sancionador de les lleis.
- Identifica el poder executiu, o Govern central, i explica la seva composició i la seva comesa.

- Identifica el poder legislatiu, les Corts Generals i les cambres que la componen, i explica la seva funció i organització.
- Coneix les funcions dels jutges i magistrats que componen els tribunals de justícia: el poder judicial.
- Els municipis i el govern municipal: els ajuntaments.
- Les províncies i les diputacions.
- Les comunitats autònomes, l'estatut d'autonomia i les institucions de govern de la comunitat.
- Explica què és la Unió Europea.
- Explica els objectius polítics i econòmics de la Unió Europea.
- Coneix els països que componen la Unió Europea i els situa en un mapa.
- Coneix els avantatges de pertànyer a la Unió Europea.
- Explica en què consisteix el mercat únic i la zona euro.

3.2. Les feines:

- Defineix i identifica la funció de l'agricultura, els seus tipus i alguns productes agrícoles.
- Descriu les tasques agrícoles que els agricultors han de realitzar.
- Descriu les eines que els agricultors han d'utilitzar.
- Defineix i identifica la funció de la ramaderia, els seus tipus i alguns tipus de bestiar.
- Descriu les tasques que els ramaders han de realitzar en la cura i aprofitament del bestiar.
- Defineix i identifica la pesca, els tipus de pesca i alguns productes pesquers.
- Descriu les tasques que els pescadors han de dur a terme en la seva feina.
- Defineix i identifica la mineria, els tipus de mines i de productes miners.
- Descriu les tasques dels miners.
- Investiga sobre els treballs que es realitzen en el camp i a la mar així com les seves professions relacionades i elabora fitxes les dades.
- Explica què són els productes naturals i anomena els diferents tipus de productes naturals.
- Explica què són els productes elaborats i anomena diferents tipus de productes elaborats.
- Defineix l'activitat artesana i les persones que la duen a terme.
- Coneix els tallers artesans i sap per a què serveixen.
- Coneix diferents tipus d'artesanía i els productes que elaboren.

- Defineix l'activitat industrial i coneix els treballadors industrials.
- Coneix les fàbriques i sap per a què serveixen.
- Coneix diferents tipus d'indústries i els productes que s'hi elaboren.
- Valora la feina dels artesans i la dels treballadors industrials.
- Defineix mitjans de transport i coneix els seus tipus.
- Defineix el comerç i coneix els seus tipus.
- Defineix el turisme i coneix els seus tipus.
- Coneix les principals activitats econòmiques que es desenvolupen als diferents sectors de producció a les Balears.
- Valora la importància de l'estalvi i els doblers.
- Describeu consum i tipus i reconeix la influència de la publicitat.
- Coneix el concepte de producció i identifica diferents tipus d'empresa.

Bloc 4. Les empremtes del temps.

- Defineix història i explica els conceptes de temporalitat, present, passat i futur.
- Identifica les unitats de mesura del temps històric (any, dècada, segle, mil·lenni, edat, era) i s'inicia en la localització i l'ordenació de fets històrics.
- Defineix font històrica i anomena i identifica diferents tipus de fonts històriques.
- Adquireix la idea d'edat de la història i data les cinc edats de la història, associades als fets que en marquen el començament i el final.
- Ordena temporalment alguns fets històrics rellevants, utilitzant les nocions bàsiques de successió, durada i simultaneïtat.
- Delimita i data la durada de la prehistòria associada als fets que en marquen el començament i el final.
- Explica els conceptes i característiques del paleolític, del neolític i de l'edat dels metalls.
- Delimita i data la durada de l'edat antiga associada als fets que en marquen el començament i el final..
- Coneix les grans civilitzacions de l'antiguitat i les seves realitzacions més importants.
- Delimita i data la durada de l'edat mitjana associada als fets que en marquen el començament i el final.
- Coneix els fets i les realitzacions més importants de l'Europa medieval.
- Delimita i data la durada de l'edat moderna associada als fets que en marquen el començament i el final.

- Coneix els fets, els avenços i les realitzacions més importants de l'edat moderna.
- Indica el fet històric que marca l'inici del període en què vivim, l'edat contemporània.
- Coneix els fets, els avenços i les realitzacions més importants de l'edat contemporània.
- Desenvolupa la curiositat per conèixer les formes de vida humana en el passat i valora la importància de les restes per al coneixement i estudi de la història i com a patrimoni cultural que s'ha de cuidar i llegar.

7. Elements transversals tractats.

En el desenvolupament de la matèria es treballaran de forma transversal al llarg del curs els següents elements:

- Educació per a la convivència en pau.
- Educació per a la igualtat entre les persones de diferent sexe.
- Educació ambiental i per al desenvolupament sostenible.
- Educació dels hàbits de consum.
- Educació per la salut.
- Educació sexual.
- Educació moral i cívica.
- Foment de la lectura.

8. Materials i recursos didàctics que s'utilitzaran.

- Llibre de text Ciències Socials 3 (Peça a Peça).Ed Anaya
- Quadern d'escriptura.
- Recursos impresos.
- Diaris, revistes, llibres especialitzats... per cercar informació.
- TIC: recursos digitals, documentals, pel·lícules, Google Earth...
- Material manipulable: senyals de trànsit, mitjans de transport, roques, minerals,...
- Mapes.
- Globus terraqüis.

9. Procediments de suport i de recuperació.

Es planificarà el suport ordinari (tenint en compte el PAD).

10. Activitats complementàries i extraescolars que es pretenen fer des de l'equip docent.

- Visites culturals.

- Sortides educatives al municipi.
- Activitats que s'organitzin d'acord amb la programació.
- Tallers dins l'aula ordinària.
- Activitats que puguin sortir al llarg del curs, que parteixin des de la iniciativa dels infants...i que es considerin oportunes.

11. Adaptacions necessàries per atendre l'alumnat amb NESE.

Amb els alumnes que requereixin mesures d'atenció a la diversitat es podran aplicar les següents:

Mesures ordinàries:

Les mesures ordinàries de suport són les estratègies organitzatives i metodològiques que possibiliten l'adequació del currículum al context sociocultural del centre i a les característiques dels alumnes, amb l'objectiu d'eliminar barreres a l'aprenentatge i fomentar la participació.

- Mesures organitzatives
 - Agrupaments flexibles.
 - Suport en grups ordinaris
- Mesures metodològiques
 - Treball cooperatiu (si escau)
 - Treball per projectes “ “

Totes aquestes mesures estan explicades i detallades al PAD del nostre centre.

Mesures específiques d'atenció educativa:

Les mesures específiques de suport s'entenen com a respostes als alumnes personalitzades:

- Adaptacions curriculars significatives (ACS)
- Suport individual: Alguns alumnes NESE per les seves característiques i necessitats poden precisar algunes sessions de suport individuals.

12. Seguiment de la Programació Docent. Indicadors d'assoliment.

És imprescindible fer una avaluació del que s'ha dissenyat en un primer moment i del que s'ha aplicat posteriorment a l'aula per considerar l'impacte que

allò programat i planificat ha tengut en la millora del rendiment escolar de l'alumnat. Es tracta d'una pràctica reflexiva per part dels qui conformem l'equip docent valorant assoliments, anotant dificultats i recollint propostes de millora per a implementacions futures a l'aula.

L'autoavaluació docent, i fins i tot coavaluació, perseguirà analitzar la intervenció docent a l'aula, els recursos utilitzats, els temps, els espais, les maneres d'organitzar el grup, els instruments d'avaluació utilitzats, les mesures inclusives aplicades, les diferents claus que s'han fet servir... També s'inclou en aquesta reflexió la coordinació dels equips docents, el clima en el treball col·laboratiu, l'organització i altres qüestions relacionades amb el funcionament del grup i del centre.

Aquesta avaluació es basarà en nombrosos instruments que facilitin la reflexió no només quantitativa, sinó també qualitativa, basada en l'observació. Les anotacions efectuades s'analitzaran de manera reflexiva i proactiva de cara a la millora dels procediments aplicats perquè es garanteixin aprenentatges d'èxit en l'alumnat. Un diari o un anecdotari són exemples d'instruments senzills d'utilitzar i dels quals es poden obtenir valoracions molt interessants. També són útils les escales d'observació i les «l·listes de confrontació» que permeten analitzar el disseny, l'aplicació i l'impacte del que s'ha programat. És interessant tenir clars els criteris sobre els quals ens basarem per fer aquestes autoavaluacions. Entre d'altres, els que a continuació es proposen seran referents per analitzar fortaleses i dificultats perquè, sobre aquestes valoracions, s'elaborin propostes de millora:

12.1. Avaluació de la programació:

- Avaluació inicial i mesures adoptades després dels resultats d'aquesta.
- Adequació a les característiques de l'alumnat.
- Seqüenciació i temporització dels continguts de les unitats didàctiques.
- Realització d'activitats i reptes.
- Estratègies metodològiques seleccionades.
- Agrupaments de l'alumnat.
- Materials i recursos didàctics usats.
- Adequació dels criteris d'avaluació i dels estàndards d'aprenentatge.
- Instruments d'avaluació.
- Criteris de qualificació.
- Mesures i respostes d'atenció a la diversitat de l'alumnat.
- Activitats complementàries i extraescolars planificades i efectuades.
- Grau de satisfacció de l'alumnat amb els aprenentatges adquirits.
- Grau de satisfacció del professorat amb el procés d'ensenyament efectuat.

12.2. Avaluació de la pràctica docent.

a) Planificació.

- Planifica l'àrea tenint en compte els estàndards d'aprenentatge previstos.

- Planifica l'àrea adaptant-se al temps disponible per al desenvolupament d'aquesta.
- Selecciona i seqüencia els continguts tenint en compte les particularitats de l'alumnat.
- Adequa la tipologia d'activitats i les estratègies metodològiques segons els estàndards d'aprenentatge.
- Planifica les sessions de classe de manera flexible, preparant activitats i recursos ajustats a la programació d'aula i a les necessitats i als interessos de l'alumnat.
- Contextualitza els criteris, procediments i instruments d'avaluació i d'autoavaluació per al seguiment del progrés de l'aprenentatge de l'alumnat i els adapta a les seves característiques.

b) Desenvolupament:

- Sintetitza les idees fonamentals apreses abans de passar a una nova unitat o tema amb mapes conceptuals, esquemes...
- Quan introdueix conceptes nous, els relaciona, si és possible, amb els ja coneguts; intercala preguntes explicatives; en posa exemples...
- Mostra predisposició per aclarir dubtes i oferir assessorament a l'alumnat.
- Optimitza el temps disponible per al desenvolupament de cada unitat didàctica.
- Utilitza ajuda audiovisual o d'un altre tipus per donar suport als continguts a l'aula i facilitar l'aprenentatge.
- Planteja activitats grupals i individuals.
- Promou el treball cooperatiu i manté una comunicació fluida amb l'alumnat.
- Desenvolupa els continguts d'una manera ordenada i comprensible per a l'alumnat.
- Planteja activitats que permetin l'adquisició dels estàndards d'aprenentatge i les destreses pròpies de l'àrea i del nivell.
- Dona resposta a l'alumnat que presenta diferències a l'aula.

12.3. Seguiment i avaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge.

- Fa l'avaluació inicial al principi de curs per ajustar la programació al nivell de l'alumnat.
- Detecta els coneixements previs de temàtica.
- Revisa i valora, amb freqüència, els treballs proposats a l'aula i fora d'aquesta i dona pautes per a la millora dels aprenentatges.
- Proporciona la informació necessària sobre la resolució de les diferents tasques i activitats i sobre com poden millorar-la.
- Utilitza suficients situacions d'aprenentatge que garanteixin la participació de tot l'alumnat.
- Afavoreix els processos d'autoavaluació i de coavaluació.

- Utilitza diferents tècniques i instruments d'avaluació segons les situacions d'aprenentatge plantejades.
- Fa servir diferents mitjans per informar de les avaluacions de manera continuada l'alumnat i la família.